

Lietz, Zygmunt

Uroczystości 220 rocznicy urodzin J. G. Herdera w Morągu i Olsztynie w dniach 26-27 IX 1964

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 3, 405-406

1964

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ZYGMUNT LIETZ

UROCZYSTOŚCI 220 ROCZNICY URODZIN J. G. HERDERA
W MORĄGU I OLSZTYNIE W DNIACH 26 — 27 IX 1964

W 1962 r. powołano do życia Komitet Uczczenia Pamięci Johanna Gottfrieda Herdera w Morągu. Na czele tego komitetu stanął przewodniczący Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Morągu Edmund Kacierzewski. Wiceprzewodniczącym Komitetu został znany badacz twórczości J. G. Herdera doc. dr Emil Adler z Warszawy. Komitet podzielony został na sekcje robocze dla przygotowania uroczystości. W maju bawiła w Niemieckiej Republice Demokratycznej delegacja Ministerstwa Kultury i Sztuki, w skład której wchodziła przedstawiciele Komitetu — sekcji muzealnej. Wyjazd miał na celu zwiedzenie muzeów zwłaszcza muzeów biograficznych i stanu eksponatów poświęconych lub związanych z Herderem. Muzeum Mazurskie w Olsztynie przystąpiło do konserwacji zabytkowych mebli z epoki. Skupywano w antykwariatach pierwodruki dzieł Herdera. Scenariusz stałej ekspozycji muzealnej opracowany został przez mgra Zygmunta Lietza. Prezydium MRN w Morągu przeprowadziło remont pomieszczeń muzealnych wydzielonych w zabytkowym ratuszu.

Na zaproszenie Ministerstwa Kultury i Sztuki w Warszawie przybyła na uroczystości herderowskie delegacja Ministerstwa Kultury Niemieckiej Republiki Demokratycznej w składzie: G. Thews, R. Höckstädt, prof. H. Holtzhauer, dr H. Weilguny oraz dr G. Hendel.

Dnia 26 września o godzinie 12.00 gospodarze miasta i powiatu morąskiego powitali na granicy powiatu ambasadora NRD w Polsce Karla Mewisa, konsula generalnego w Gdańsku — Wenera Staaka, gości z Weimaru i Berlina, wiceministra Kultury i Sztuki Tadeusza Zaorskiego, rektora Uniwersytetu Warszawskiego, prof. dra St. Turckiego, I sekretarza Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Olsztynie Stanisława Tomaszewskiego, sekretarza KW PZPR mgra Kazimierza Rokoszewskiego, przewodniczącego Prezydium WRN Mariana Gotowca oraz wiceprzewodniczącego WRN Tadeusza Gączowskiego.

I sekretarz Komitetu Powiatowego PZPR w Morągu Stanisław Zabłocki wskazał w przemówieniu powitalnym na postępowe i racjonalistyczne poglądy Herdera.

Otwierając Muzeum J. G. Herdera przewodniczący Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej inż. Marian Gotowiec ukazał rolę wielkiego humanisty niemieckiego jako rzecznika pokojowej koegzystencji różnych narodów, przyjaźni i ich niezawisłego bytu. W pierwszej i drugiej sali zgromadzono zabytki rzemiosła (skrzynie, naczynia, fragmenty uzbrojenia, broni, monety służące do zilustrowania dziejów miasta Morąga od powstania do czasów współczesnych. Na uwagę zasługuje epitafium urodzonego w Morągu w 1612 r. Abrahama Caloviusa. W ostatniej sali na 10 ekranach i w gablotach przedstawiono życie i twórczość Herdera, ze szczególnym uwzględnieniem okresu

młodości spędzonego w Morażu, Królewcu i Rydze. W tej części na uwagę zasługują model domu Herdera, litografia poety J. G. Hamanna, przyjaciela Herdera, obraz olejny poety i tłumacza królewieckiego Lausona ze zbiorów Muzeum Mazurskiego, pierwodruki dzieł Herdera wydane przez Hartknocha w Rydze, obrazujące jego poglądy estetyczne, etyczne i historiozoficzne. Na wystawie wyróżniają się otrzymane w darze z NRD popiersie i medalion gipsowy Herdera, będące dziełami M. Klauera. Muzeum posiada 28 tomów pism Herdera wydanych w Wiedniu w 1801 r., które wręczył przewodniczącemu Wojewódzkiej Rady Narodowej mgr Franciszek Jeziołowicz — kierownik studium języków obcych w Wyższej Szkole Rolniczej w Olsztynie. Dyrektor H. Skurpski wręczył gościom pamiątkowe karty z wizerunkiem Herdera. Oprawę plastyczną wystawy przygotowała art. graf. Bożena Janowska, która wykonała również projekt plakatu poświęconego Herderowi. Plakat wydany został staraniem Wydziału Kultury PWRN w Olsztynie.

Następnie I sekretarz Komitetu Wojewódzkiego PZPR Stanisław Tomaszewski dokonał odsłonięcia brązowego popiersia Herdera — daru Niemieckiej Republiki Demokratycznej — będącego odlewem znanej rzeźby Trippla z końca XVIII w. Ambasador NRD Karl Mewis w dłuższym przemówieniu podziękował za zorganizowanie uroczystości herderowskich w Polsce i wskazał na Niemiecką Republikę Demokratyczną jako na państwo niemieckie wcielające w życie idee humanistyczne Herdera. Mówca zwrócił uwagę na piętnaście lat dobrosąsiedzkich stosunków łączących Polską Rzeczypospolitą Ludową i Niemiecką Republikę Demokratyczną.

Mgr Zdzisław Gawęcki przewodniczący Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Morażu dokonał odsłonięcia tablicy na domu, w miejscu którego stał dom Herdera.

W czasie uroczystego obiadu przewodniczący WRN Marian Gotowiec udekorował doc. dra Emila Adlera złotą odznaką Zasłużonych dla Warmii i Mazur za wkład w badania i przygotowanie uroczystości herderowskich. Grupie osób, które zasłużyły się w organizacji uroczystości herderowskich, przewodniczący Prezydium MRN w Morażu Edmund Kacierzewski wręczył pamiątkowe medale z podobizną Herdera i widokiem ratusza, którego autorką jest art. plast. Barbara Lis-Romańczuk. Medal wybity został staraniem Zarządu Okręgu TRZZ w Olsztynie i Wydziału Kultury PWRN.

Sejsej naukową w sali kopernikowskiej zamku olsztyńskiego otworzył w dniu 27 września dyrektor Muzeum Hieronim Skurpski, wskazując na wielostronność zainteresowań twórczych Herdera. W pierwszym referacie prof. Helmut Holtzhauser z Weimaru zwrócił uwagę na humanizm Herdera, jego stosunek do wojen, na poglądy etyczne, estetyczne i ich znaczenie dla współczesności.

Doc. dr Emil Adler w swym referacie o ideach słowiańskich zwrócił uwagę na fakt, iż poglądami Herdera na Słowian zainteresowano się już w początkach XIX w. Dowodzą tego wpływ poglądów Herdera na Kazimierza Brodzińskiego, wileńskie tłumaczenie *Pomysłów do filozofii dziejów* — Bychowca itd. W dyskusji zabrał głos dr Czesław Pilichowski, zwracając uwagę na fakt wykorzystywania poglądów Herdera w NRF dla celów rewizjonistycznych i ustosunkowując się do propozycji zwołania za kilka lat wspólnej polsko-niemieckiej konferencji herderowskiej.

W czasie pobytu w Olsztyńskim goście z NRD zwiedzili Park Etnograficzny w Olsztynku i Muzeum Grunwaldzkie w Stębarku, interesując się stanem zachowania budownictwa drewnianego, sposobami konserwacji i możliwościami przeniesienia obiektów do Parku Etnograficznego.